

A TANTÁRGY ADATLAPJA

Egyháztörténelem: újkor és jelenkor. Istoria creștinismului modern și contemporan
(RLM2119)

Egyetemi tanév 2026-2027

1. A képzési program adatai

-1.1. Felsőoktatási intézmény	Babeș-Bolyai Tudományegyetem, Kolozsvár
1.2. Kar	Római Katolikus Teológia
1.3. Intézet	Római Katolikus Didaktika Teológia
1.4. Szakterület	Teológia
1.5. Képzési szint	Alapképzés (BA)
1.6. Tanulmányi program/ Képesítés	Római katolikus didaktikai teológia (vallástanár)
1.7. Képzési forma	Nappali

2. A tantárgy adatai

2.1. A tantárgy neve	Egyháztörténelem: újkor és jelenkor. Istoria creștinismului modern și contemporan			A tantárgy kódja	RLM2119
2.2. Az előadásért felelős tanár neve	Prof. dr. Nóda Mózes				
2.3. A szemináriumért felelős tanár neve	Drd. Bőjte Csongor				
2.4. Tanulmányi év	1	2.5. Félév	2	2.6. Értékelés módja	Vizsga
2.7. Tantárgy rendszere	Kötelező			2.8. Tantárgy típusa	Alaptárgy

3. Teljes becsült idő (az oktatási tevékenység féléves óraszám)

3.1. Heti óraszám	4	melyből: 3.2. előadás	2	3.3. szeminárium/labor/projekt	2
3.4. Tantervben szereplő összóraszám	56	melyből: 3.5. előadás	28	3.6. szeminárium/labor	28
Az egyéni tanulmányi idő (ET) és az önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő elosztása:					óra
A tankönyv, a jegyzet, a szakirodalom vagy saját jegyzetek tanulmányozása					26
Könyvtárban, elektronikus adatbázisokban vagy terepen való további tájékozódás					6
Szemináriumok/ laborok, házi feladatok, portfóliók, referátumok, esszék kidolgozása (nagyobb vagy egyenlő a tantárgy naptárában az ellenőrzési feladatokra előírt összórással)					26
Egyéni készségfejlesztés (tutorálás)					6
Vizsgák					3
Más tevékenységek: kommunikáció a tárgyfelelőssel/ tutorral					2
3.7. Egyéni tanulmányi idő (ET) és önképzési tevékenységekre (ÖT) szánt idő összórással					69
3.8. A félév összórással					125
3.9. Kreditszám					5

4. Előfeltételek (ha vannak)

4.1. tantervi	Nincs
4.2. kompetenciabeli	Képesség az alapvető egyháztörténeti történeti könyveinek és források megértésére

5. Feltételek (ha vannak)

5.1. Az előadás lebonyolításának feltételei	Okostábla, Intézeti könyvtár
5.2. A szeminárium/ labor lebonyolításának feltételei	Okostábla, Intézeti könyvtár

6.1. A tanulmányi program elvégzése során elsajátított kompetenciák (a tantervből kell átvenni)¹

Szakmai kompetenciák	
Kompetencia kódja	Kompetencia
CP1	Képesség a hit igazságainak bemutatására a tanítás normatív tartalma és a tudományok közötti párbeszédben, valamint az egyházi közösség és a civil társadalom közötti dialógusban, az ökumenikus párbeszéd szellemében a többi keresztény felekezettel.
CP4	Képesség a saját vallási hagyomány specifikumainak közvetítésére a tolerancia szellemében egy multikulturális és többfelekezetű környezetben.
CP5	Képesség közösségek és csoportok vezetésére a plébániai kereteken belül, a pappal és más közösségi csoportokkal való együttműködés révén.
Transzverzális kompetenciák	
Kompetencia kódja	Kompetencia
CT2	A csoportos kapcsolódási technikák alkalmazása, a csapatmunkában betöltött specifikus szerepek elsajátítása és gyakorlása az interperszonális kommunikációs készségek fejlesztésén keresztül.
CT3	Képesség az egyházi közösség ösztönzésére az állampolgári felelősség- és közösségi tudat fejlesztésének irányába, konkrét élethelyzetekben.

6.2. A tanulmányi programra jellemző képzési eredmények (a tantervből kell átvenni)²

A tantárgy által megcélzott tanulási eredmények		
Kompetencia kódja	Ismeret és megértés (Knowledge and understanding)	Specifikus tudományos készségek (Specific academic skills)
CP1	Azonosítja és alkalmazza a valláspedagógia és a vallásdidaktika alapelveit és módszereit.	Megtervezi a tanulási egységeket és a hittanórákat, a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő didaktikai stratégiák alkalmazásával, valamint a teológiai nyelvezetnek az adott kontextushoz való igazításával.
CP4	Ismerteti a bibliai szövegek tartalmát és történetét, valamint azok szó szerinti és szimbolikus üzenetét. Megérti és magyarázza a katolikus tanítás alapvető és központi teológiai fogalmait, integrálva a biblikus, dogmatikai és történeti megközelítéseket.	A teológiai tartalmakat a kortárs pedagógiai módszertan elveinek megfelelően mutatja be.
CP5	Rendszerezett és racionális módon ismerteti az alapvető vallási és teológiai fogalmakat; bemutatja a bibliai szövegek tartalmát és fejlődéstörténetét, valamint azok szó szerinti és szimbolikus jelentését.	Rendszerezten és módszeresen elemzi a teológiai elméleteket és fogalmakat, nyitott a párbeszédre különböző vitatott témákban, a vallási tolerancia álláspontjáról kiindulva, és törekszik a több vallási csoport számára közös keresztény alapok feltárására.

¹ A tanulmányi program tantervből át kell venni azokat a szakmai és/vagy transzverzális kompetenciákat, amelyek fejlesztéséhez az a tantárgy is hozzájárul, amelyhez az adott tantárgyi adatlap készült. Minden kompetencia esetében változatlan formában át kell venni a teljes kijelentést, beleértve a kompetencia kódját is, ahogyan a tantervben megjelenik. Amennyiben a két kategória közül valamelyikből nem vesznek át kompetenciákat, a táblázatban az adott kategóriának megfelelő sort törölni kell.

² Meg kell említeni a tanulmányi programra jellemző képzési eredményeket, amelyek fejlesztéséhez az a tantárgy is hozzájárul, amelyhez az adott tantárgyi adatlap készült. A tantárgy típusának (alaptárgy/szaktárgy/kiegészítő tárgy) megfelelő jellemzőket változatlan formában kell átvenni a tantervből, és a kapcsolódó kompetencia jobb oldalán kell feltüntetni.

7. Tárgy-specifikus tanulási eredmények

Ismeret és megértés (Knowledge and understanding)
1. Ismerteti a bibliai szövegek tartalmát és történetét, valamint azok szó szerinti és szimbolikus üzenetét. Megérti és magyarázza a katolikus tanítás alapvető és központi teológiai fogalmait, integrálva a biblikus, dogmatikai és történeti megközelítéseket.
2. Azonosítja és alkalmazza a valláspedagógia és a vallásdidaktika alapelveit és módszereit.
3. Ismerteti a bibliai szövegek tartalmát és történetét, valamint azok szó szerinti és szimbolikus üzenetét. Megérti és magyarázza a katolikus tanítás alapvető és központi teológiai fogalmait, integrálva a biblikus, dogmatikai és történeti megközelítéseket.
Specifikus tudományos készségek (Specific academic skills)
1. Az újkor és jelenkorral kapcsolatos alapfogalmak ismerete
2. A legfontosabb eseményekkel kapcsolatos alapvető tudnivalók elsajátítása.
3. A kortörténet fontosabb szakaszainak ismerete.

8. A tantárgy tartalma

8.1 Előadás	Didaktikai módszerek	Megjegyzések³
1. A 12-13.sz- vallási megújulása – kolduló rendek.	Előadás, bemutatás, probléma felvetés	Deák, Egyháztörténelem III, 1–11;
2. A reneszánsz és skolasztika. A középkori pápaság és a IV. lateráni zsinat.	Előadás, bemutatás, probléma felvetés	Deák, Egyháztörténelem III, 11–18;
3. Róma és Bizánc viszonya. A késő középkor. A pápák avignoni fogsága.	Előadás, bemutatás, probléma felvetés	Deák, Egyháztörténelem III, 21–29;
4. IV. Orbán – konstanzi zsinat- bazeli zsinat. A reneszánsz és humanizmus.	Előadás, bemutatás, probléma felvetés	Deák, Egyháztörténelem III, 29–39;
5. A reneszánsz pápaság. A reformáció okai. Luther-i reformáció.	Előadás, bemutatás, probléma felvetés	Deák, Egyháztörténelem III, 39–43; 45–61.
6. Kálvin János. Az angol egyház elszakadása. A reformáció következményei.	Előadás, bemutatás, probléma felvetés	Deák, Egyháztörténelem III, 62–73;
7. Katolikus reform és a trentói zsinat.	Előadás bemutatás, probléma felvetés	Deák, III, 73–92;
8. A világmisszió elindulása és problémái.	Előadás, bemutatás, probléma felvetés	Deák, IV, 1–9;
9. Az abszolutizmus. Az egyház a 17-18. században. Gallikánizmus.	Előadás bemutatás, probléma felvetés	Deák, IV, 9–22; 27-29.
10. A felvilágosodás. A francia forradalom.	Előadás, bemutatás, probléma felvetés	Deák, IV, 29–44;
11. Az egyház és a liberális kormányzat. A liberalizmus.	Előadás bemutatás, probléma felvetés,	Deák, IV, 44–65;
12. A római kérdés. I. vatikáni zsinat. Az egyház és a szociális kérdés.	Előadás, bemutatás, probléma felvetés	Deák, IV, 65–76
13. Modernizmus. Az egyház és a nacionalizmus.	Előadás bemutatás, probléma felvetés	Deák, IV, 76–84.
14. Az egyház és az önkényuralmi rendszerek. A II. vatikáni zsinat.	Előadás bemutatás, probléma felvetés	Deák, IV, 84–99.
Könyvészet: Deák Viktória Hedvig: Egyháztörténelem III. Bp., 2012; Deák Viktória Hedvig: Egyetemes egyháztörténelem, IV., Bp., 2008; August Franzen: Kis egyháztörténet, Szeged 1998. 2016. Félegyházy József: Az egyház a korai középkorban, Bp., 1967; Marton		

³ Például szervezési szempontok, ajánlások a hallgatók számára, a kurzushoz/szemináriumhoz kapcsolódó konkrét szempontok, mint például a területen dolgozó szakemberek meghívása stb.

József: Keresztény jelenkor, Marosvásárhely 2008; Marton József: Keresztény középkor, Marosvásárhely 2005; Jedin, H. A zsinatok története, Bp., 1998.

8.2 Szeminárium/ Labor	Didaktikai módszerek	Megjegyzések
1. Bevezető		Szemináriumi feladatok
2. A katolikus egyház magára találása Magyarországon a XVII. században (Pázmány Péter)	Szabó Ferenc: 33-44	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben
3. A katolikus egyház helyzete a XVII. század második felében Magyarországon	Szántó Konrád: 285-291	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben
4. A katolikusok helyzetének felvirágzása Magyarországon (XVIII-XIX. század)	Zakar Péter: 129-141	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben
5. A katolikus egyház a dualizmus korában: 1867-1918	Klestenitz Tibor: 44-61	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben
6. A katolikusok helyzetének felvirágzása Magyarországon (XVIII-XIX. század)	Zakar Péter: 129-141	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben
7. A katolikus egyház a dualizmus korában: 1867-1918	Klestenitz Tibor: 44-61	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben
8. IV. Boldog Károly király, Prohászka Ottokár és a keresztényszocializmus	Szabó Ferenc: 1-8	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben
9. A katolikus egyház Magyarországon 1918 és 1944 között	László T. László: 170-188	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben
10. A katolikus egyház helyzete Magyarországon a nyilas mozgalom idején	Fazekas Csaba: 214-221	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben
11. A magyar katolikus egyház a kommunista diktatúrában (1948-1989)	Gárdonyi Máté: 149-156	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben
12. Salkaházi Sára, Mindszenty József és Apor Vilmos	Németh László Imre: 64-70	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben
13. A katolikus egyház Magyarországon 1989 után	Erdő Péter: 111-118	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben
14. Szerzetesrendek Magyarországon a XX. században	Cúthné Gyóni Eszter: 260-281	Részletes bibliográfia a szeminárium jegyzékben

Könyvészet: SZÁNTÓ Konrád, A katolikus egyház története, I-III., Ecclesia, Budapest, 1983.SZABÓ Ferenc, Krisztus és egyháza Pázmány Péter életművében, Jézus Társasága Magyarországi Rendtartománya – L'Harmattan, Budapest, 2012.BENDA Kálmán, Rákóczi és a Vatikán, Történelmi Szemle, 1959, 2. évf, 8–24.ZAKAR Péter, Kossuth Lajos egyházpolitikai elvei a reformkorban, Acta Academiae Paedagogicae Agriensis, 2002, 129–141.KLESTENITZ Tibor, A pártpolitika a dualizmus korának katolikus nagygyűlésein, Egyháztörténeti Szemle, 15. évf., 2014/3, 44–61.SZABÓ Ferenc, Prohászka Ottokár és a keresztényszocializmus, Előadás a Francia Intézetben 2012-ben.LÁSZLÓ T. László, Egyház és állam Magyarországon. SzIT, Budapest 2005.FAZEKAS Csaba, A magyar katolikus egyház és a „fasizmus”, in: Újragondolt negyedszázad: tanulmányok a Horthy-korszakról, 2010, 214–222. NÉMETH László Imre, Boldog Apor Vilmos vértanú, püspök, Korunk, 2016/8, 64–71.ERDŐ Péter, Csak a kegyelem, Válasz, Budapest, 2003. CÚTHNÉ GYÓNI Eszter, A ciszterci rend története Magyarországon 1945 után, doktori disszertáció, ELTE, Budapest, 2014.

9. Értékelés

Tevékenység típusa	9.1 Értékelési kritériumok ⁴	9.2 Értékelési módszerek ⁵	9.3 Aránya a végső jegyben
9.4 Előadás	Kulcsfogalmak, a könyvekkel kapcsolatos alapvető tudnivalók, az ókor és középkor fontosabb szakaszainak elsajátítása	A részvizsga időpontját a hallgatókkal egyeztetjük. A tételsort legkésőbb egy héttel a vizsga előtt kapják meg a hallgatók. A vizsga anyagát képezi a vizsga időpontjáig az előadásokon és szemináriumokon átvett teljes anyag.	75%
9.5 Szeminárium/ Labor	A szemináriumi témák elsajátítása. Szemináriumi dolgozat.	Szemináriumi dolgozat. Részletes tudnivalók a szeminárium ismertetésében.	25%
9.6 A teljesítmény minimumkövetelményei			
Az újkor és jelenkorral kapcsolatos alapfogalmak ismerete. A legfontosabb eseményekkel kapcsolatos alapvető tudnivalók elsajátítása. A kortörténet fontosabb szakaszainak ismerete.			

10. SDG-ikonok (Fenntartható fejlődési célok/ Sustainable Development Goals)⁶

		
---	---	---

Kitöltés időpontja:
2026.06.04.

Előadás felelőse:
Prof. dr. Nóda Mózes

Szeminárium felelőse:
Drd. Bőjte Csongor

Az intézeti jóváhagyás dátuma:
2026.06.04.

Intézetigazgató:
Prof. dr. Nóda Mózes

⁴ Az értékelési kritériumoknak közvetlenül tükrözniük kell a tanulmányi program és a tantárgy szintjén kitűzött képzési eredményeket. Pontosabban, a várható képzési eredményeknél felsorolt eredményeket értékelik.

⁵ Javasolt mind a végső kiértékelési módszerek, mind a folyamatos kiértékelési stratégia meghatározása.

⁶ Válasszon ki egyetlen olyan ikont, amely az *Egyetemi folyamatban történő alkalmazására vonatkozó eljárás* szerint legjobban illeszkedik az adott tantárgyhoz. Ha a tantárgy általánosságban foglalkozik a fenntartható fejlődéssel (pl. bemutatja/bevezeti a fenntartható fejlődés általános kereteit stb.), akkor a Fenntartható Fejlődés általános ikonja rendelhető hozzá. Ha egyetlen ikon sem vonatkozik a tantárgyra, válassza az utolsó opciót: „Nem alkalmazható”.